



ความเข้าใจการเมือง

ความเข้าใจเงื่อนไขและกลไกการทำงานของประชาธิปไตยจะช่วยให้เราสามารถประกันระบอบการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยให้ไปได้อย่างตลอดรอดฝั่ง และธรรมาภิบาลมั่นคงในสังคมของเรา ซึ่งเงื่อนไขต่าง ๆ ในที่นี้หมายถึงสภาพความเป็นจริงในทางสังคมทั้งในทางวัฒนธรรม, เศรษฐกิจ และทางการเมือง ส่วนกลไกนั้นหมายถึงการจัดให้มีสถาบันกฎหมายและมาตรการต่าง ๆ เพื่อเป็นหลักประกันว่าระบอบปกครองจะทำงานรับใช้ผลประโยชน์ของประชาชนตามอุดมการณ์และหลักการของประชาธิปไตยได้

การปกครองเป็นสถาบันหนึ่งของสังคม แต่เป็นสถาบันที่มีลักษณะแตกต่างจากสถาบันอื่น เพราะสถาบันการปกครองเท่านั้นที่ไ้รับมอบหมายอำนาจจากสังคมให้ใช้กำลังบังคับสมาชิกของสังคมให้กระทำการที่สังคมถือว่าเป็นกฎหมาย, ระเบียบ, กฎเกณฑ์ ตลอดจนประเพณีต่าง ๆ ของสังคม โดยบุคคลนั้นไม่สามารถหลีกเลี่ยงหรือขัดขืนได้ สถาบันอื่นที่มีอำนาจนี้ไม่ ซึ่งการใช้กำลังบังคับเป็นอำนาจขั้นสุดท้ายของเจ้าหน้าที่บ้านเมือง สิ่งที่ดีถือว่าเป็นตัวแทนของรัฐบาลหรือสถาบันการปกครอง¹ แต่อย่างไรก็ตามสิ่งหนึ่งที่จะช่วยให้การปกครองตามระบอบประชาธิปไตยทำงานได้เป็นผลสำเร็จ คือ ประชาชน ซึ่งถือเป็นสมาชิกของสังคมและจะต้องมีส่วนร่วมในความรับผิดชอบต้องมีความเข้าใจในเงื่อนไขและกลไกการทำงานของประชาธิปไตยอย่างแท้จริง ประสบการณ์ของประเทศต่าง ๆ เป็นสิ่งแสดงให้เห็นว่าประชาธิปไตยจะไปได้ดีดนั้นจะต้องมีความสอดคล้องกับสภาพความ

¹ ประเสริฐ แยมกลิ่นฟุ้ง, "เงื่อนไขและกลไกของประชาธิปไตย," (เอกสาร) คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, หน้า 1.

เป็นจริงต่าง ๆ ในสังคม ถ้าสภาพความเป็นจริงบางอย่างไม่เอื้ออำนวย ก็เป็นหน้าที่ของ
ผู้ปกครองหรือรัฐบาลจะต้องเร่งพัฒนาและปรับปรุงสังคมให้อยู่ในสภาพหรือมีเงื่อนไขที่เอื้อ
อำนวยที่สุดสำหรับประชาธิปไตย

ประชาชนในระบอบประชาธิปไตยจะต้องเป็นผู้ตัดสินใจเลือกผู้ปกครองและ
ในขั้นสุดท้ายแล้วจะเป็นผู้ตัดสินปัญหาต่าง ๆ ด้วยตนเอง ด้วยเหตุนี้ประชาชนจำเป็นต้อง
มีความรอบรู้, มีความเข้าใจในปัญหาของบ้านเมืองและสามารถตัดสินใจได้ว่าควรจะมีการ
ดำเนินการแก้ไขอย่างไร หรืออย่างน้อยก็ตัดสินใจได้ถูกต้องว่าจะเลือกผู้นำคนใดให้เป็น
ผู้แก้ปัญหา ประชาชนจะต้องมีความสนใจและความรู้พอที่จะแสดงความคิดเห็นทางการเมือง
และตัดสินใจสนับสนุนหรือคัดค้านการกระทำของนักการเมือง การศึกษาในบั้นนี้จึงต้องการ
จะทราบถึงความเข้าใจในเงื่อนไขและกลไกของประชาธิปไตยในส่วนที่เกี่ยวกับนิสิต ว่า
นิสิตที่เลือกมาเป็นตัวอย่างในการศึกษาค้างนี้ ในฐานะที่จะสำเร็จไปเป็นบัณฑิต ไปเป็นผู้
นำของชุมชนในอนาคต ซึ่งมีพื้นฐานทางสังคม, การศึกษา และวัฒนธรรม อีกแบบหนึ่งคือ
เป็นนิสิตชั้นปีที่ 4 ซึ่งถือว่าเป็นผู้ที่มีการศึกษาดี และส่วนใหญ่ก็มีภูมิลำเนาอยู่ในภาคตะวันออก
เฉียงเหนือ และมีพื้นฐานการเรียนทางการศึกษา (Education) จะมีความรู้
ความเข้าใจต่อประชาธิปไตยมากน้อยเพียงใดคงจะกล่าวละเอียดเป็นอย่าง ๆ ไป

ความเข้าใจเกี่ยวกับระบบพรรคการเมือง

ประเทศที่มีการปกครองในระบอบประชาธิปไตย ความเกี่ยวพันระหว่างผู้
บริหารประเทศ (ผู้ปกครอง) และผู้อยู่ใต้การบริหาร (ราษฎร) มิได้มีแค่เพียงในระยะ
เวลาที่มีการเลือกตั้งเท่านั้น แต่จะมีช่วงระยะเวลาติดต่อกันไปโดยตลอดเพียงแต่มีการ
ตัดเปลี่ยนผู้บริหารหมุนเวียนไปตามระยะเวลาของกฎเกณฑ์ซึ่งบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญการ
ปกครองของประเทศนั้น ๆ ซึ่งอาจจะเป็นระยะเวลา 4 หรือ 5 ปี การปกครองในระบอบ
ประชาธิปไตย ถือว่าพรรคการเมืองเป็นสถาบันที่มีความสำคัญและเป็นกลไกที่จะทำให้การ
ปกครองแบบประชาธิปไตยดำเนินไปได้ด้วยดีและสมบูรณ์ที่สุด เพราะถ้าไม่มีพรรคการเมือง
ก็ย่อมจะเป็นการยากที่จะเกิดการรวมของเจตจำนงของประชาชน ซึ่งหมายถึงว่าเป็นการ

ยากที่จะเกิดการรวมตัวกันขึ้นของความคิดเห็นเป็นกลุ่มก้อนพอที่จะทำให้เกิดอิทธิพลขึ้นกับ
 ผู้ทำการบริหารปกครองประเทศ ดังนั้นจึงจัดว่าพรรคการเมืองเป็นการรวมตัวของกลุ่ม
 ประชาชนที่มีประสิทธิภาพที่สุดในการให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมและมีอิทธิพลในการปกครอง
 ประเทศ William Goodman ได้ให้ความหมายของพรรคการเมืองว่า เป็นองค์กร
 ซึ่งเป็นที่รวมของสมาชิกที่มีความคิดเห็นที่คล้ายคลึงกัน มารวมกันโดยมีความมุ่งหมายปรากฏ
 ชัดที่จะได้รับชัยชนะในการเลือกตั้ง ซึ่งจะให้สิทธิพวกเขาที่จะไปใช้อำนาจในทางการ
 ปกครองเพื่อที่จะได้รับผลประโยชน์จากการมีอิทธิพล และประโยชน์อื่น ๆ จากการมีอำนาจ
 ดังนั้น จากความหมาย ดังกล่าวนี้พอสรุปได้ว่า การที่จะเป็นพรรคการเมืองได้จะต้อง
 ประกอบไปด้วยลักษณะดังนี้ คือ¹

1. จะต้องมีบุคคล และมีการจัดสรรเป็นองค์กร และจัดตั้งขึ้นด้วยความมุ่ง
 หมายที่จะให้เป็นองค์กรที่ถาวรไม่ใช่ชั่วคราวชั่วคราวในรูปของสมาคม
2. จะต้องมีความคิดเห็นในนโยบายทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมใน
 แนวทางที่ตรงกัน
3. จะต้องมี ความมุ่งหมายที่จะคัดเลือกบุคคลเข้าสมัครรับเลือกตั้งเพื่อที่จะ
 ได้มีโอกาสเข้าควบคุมการดำเนินงานและนโยบายของรัฐบาล

การรวมตัวกันขึ้นเป็นพรรคการเมืองทำให้เห็นว่า พรรคการเมืองเป็นเสมือน
 สายโยงที่จะเป็นการติดต่อระหว่างผู้บริหารปกครองประเทศ และผู้อยู่ใต้การปกครอง
 ทั้งยังเป็นที่ยึดมั่นกรองความคิดเห็น ความต้องการที่แตกต่างกันของประชาชนในรูปของการ
 รวมแนวความคิด การถ่ายทอดความรู้ และข่าวสารทางการเมืองต่าง ๆ แก่ประชาชน
 ได้อีกด้วย และในการดำเนินงานตามระบอบประชาธิปไตยนั้น จะต้องอาศัยเสียงส่วนมาก

¹ คุรายะละเอียดได้จาก สิริลักษณ์ สุภาภรณ์ ไพบูลย์, คำบรรยายวิชากฎหมาย
 รัฐธรรมนูญ, เอกสารประกอบการบรรยายวิชา LA.203 มหาวิทยาลัยรามคำแหง
 หน้า 59-63.

เป็นเรื่องซึ่งคาดว่าพรรคการเมืองใดที่มีเสียงส่วนมากก็จะมีโอกาสเข้าบริหารประเทศ ส่วนพรรคการเมืองที่มีเสียงส่วนน้อย ก็ถือว่าเป็นพรรคฝ่ายค้าน และจะคอยควบคุมหรือ รั้ง" ขอบกพร่องของฝ่ายรัฐบาลในการบริหารประเทศ

ประเทศไทยหลังจากเหตุการณ์วันที่ 14 ตุลาคม 2516 มีการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองจากปกครองแบบเผด็จการมาเป็นแบบประชาธิปไตยอีกครั้งหนึ่ง พรรคการเมืองต่าง ๆ ได้มีการจัดตั้งขึ้นตาม พ.ร.บ.พรรคการเมือง พ.ศ. 2517 จนกระทั่งถึงวันเลือกตั้งทั่วไป ในวันที่ 26 มกราคม 2518 ปรากฏว่าประเทศไทยมีพรรคการเมืองต่าง ๆ เกิดขึ้นถึง 42 พรรค เมื่อเสร็จสิ้นการเลือกตั้งผลปรากฏว่าไม่มีพรรคการเมืองใดได้รับชัยชนะเด็ดขาด พอที่จะจัดตั้งรัฐบาลขึ้นบริหารประเทศ พรรคการเมืองที่ได้ชัยเลือกเป็นผู้นำราษฎรมากที่สุด คือ พรรคประชาธิปัตย์ มีจำนวนทั้งสิ้นเพียง 72 คน จากจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั้งประเทศ 269 คน ดังรายละเอียดดังต่อไปนี้

พรรคประชาธิปัตย์	ได้	72	คน
พรรคธรรมสังคม	ได้	45	คน
พรรคชาติไทย	ได้	28	คน
พรรคเกษตรสังคม	ได้	19	คน
พรรคกิจสังคม	ได้	18	คน
พรรคสังคมชาตินิยม	ได้	16	คน
พรรคสังคมนิยมแห่งประเทศไทย	ได้	15	คน
พรรคพลังใหม่	ได้	12	คน
พรรคแนวร่วมสังคมนิยม	ได้	10	คน
พรรคสันติชน	ได้	8	คน
พรรคประชากรธรรม	ได้	6	คน
พรรคไท	ได้	4	คน
พรรคฟื้นฟูชาติไทย	ได้	3	คน

พรรคที่ได้ 2 คน มี 4 พรรค คือ ประชาธิปไตย, อภิชาติ,พลังประชาชน และแผ่นดินไทย

พรรคที่ได้ 1 คน มี 5 พรรค คือ เกษตรกร, แรงงาน, พัฒนาจังหวัด และ พรรคเศรษฐกิจ

สาเหตุที่มีพรรคการเมืองมากเกินไปและไม่มีพรรคการเมืองใดมีจำนวนผู้แทนราษฎรเกินกว่าครึ่งหนึ่งพอที่จะจัดตั้งรัฐบาลขึ้นบริหารประเทศได้ ดังนั้น การจัดตั้งรัฐบาลหลังการเลือกตั้งวันที่ 26 มกราคม 2518 จึงเป็นรัฐบาลแบบผสม ซึ่งมาจากหลายพรรคการเมือง และทำให้เกิดความวุ่นวายในรัฐสภา รัฐบาลขาดเสถียรภาพและไม่สามารถดำเนินนโยบายในระยะยาวนานได้ ดังนั้น ม.ร.ว.คึกฤทธิ์ ปราโมช นายกรัฐมนตรีในขณะนั้นจึงประกาศยุบสภาฯ และจัดให้มีการเลือกตั้งทั่วไปอีกครั้งหนึ่งในเดือนมกราคม 2519 แต่อย่างไรก็ตามหลังจากการเลือกตั้งทั่วไปในเดือนมกราคม 2519 ก็ยังไม่มีพรรคการเมืองใดมีเสียงข้างมากพอที่จะจัดตั้งรัฐบาลได้เหมือนอย่างหลังการเลือกตั้งเมษายน 2518 จึงทำให้เกิดเป็นรัฐบาลผสมขึ้นบริหารประเทศ มีการแก่งแย่งตำแหน่งที่สำคัญทางการเมืองและเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เกิดการปฏิรูปการปกครองในเดือนตุลาคม 2519 ในที่สุดประเทศไทยก็กลับเข้าสู่การปกครองแบบเผด็จการอีกครั้งหนึ่ง แม้ว่ารัฐบาลจะจัดตั้งสภาปฏิรูปการปกครองและสภานิติบัญญัติแห่งชาติก็ตาม แต่ก็ยังถือว่าเป็นการปกครองแบบประชาธิปไตยอย่างแท้จริง เพราะสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติมาจากการแต่งตั้งไม่ใช่มาจากการเลือกตั้งจากประชาชนโดยประชาชนตามรูปแบบการปกครองแบบประชาธิปไตย จนกระทั่งมีรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักร พุทธศักราช 2521 มีผลบังคับใช้จึงมีการเลือกตั้งทั่วไปอีกครั้งหนึ่งในวันที่ 23 เมษายน 2522 หลังการเลือกตั้งครั้งนี้การเมืองของไทยก็ยังคงมีลักษณะเหมือนปี 2518 และ 2519 คือ มีพรรคการเมืองหลายพรรค และถึงแม้ว่าปัจจุบันยังไม่มีพรรคการเมืองอย่างเป็นทางการแต่ในทางปฏิบัตินั้นสมาชิกสภาผู้แทนส่วนใหญ่ยังให้ความสำคัญและเป็นสมาชิกในนามพรรคชั่วคราว หรือในรูปของชมรมทางการเมือง ทั้งนี้ รัฐบาลจึงเป็นแบบผสมและทำให้เสถียรภาพของรัฐบาลไม่มีความมั่นคงและเกิดความวุ่นวายถึงกับเปลี่ยนตัวผู้บริหารอยู่เนือง ๆ ทั้งนี้ เพื่อทราบถึงระดับความ-

เข้าใจทางการเมืองของนิสิตที่เกี่ยวกับพรรคการเมือง จึงจะแยกวิเคราะห์ในประเด็นต่าง ๆ เป็นเรื่อง ๆ ไป คือ

การมีพรรคการเมืองที่เข้มแข็งมีความจำเป็นอย่างยิ่งในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตย ในความหมายนี้เพื่อต้องการทราบว่านิสิตมีความเข้าใจการเมืองในระบบพรรคการเมืองและให้ความสำคัญแก่พรรคการเมืองในระดับใด เพราะระบอบประชาธิปไตยนั้นจะต้องประกอบด้วยส่วนสำคัญ 3 ประการ คือ การมีรัฐธรรมนูญปกครองประเทศ มีรัฐสภา และมีการเลือกตั้ง และระบบรัฐสภาจะมีความเข้มแข็งได้นั้นจะต้องมีพรรคการเมืองที่เข้มแข็ง และเป็นเงื่อนไขที่จำเป็นเพื่อหลีกเลี่ยงความวุ่นวายเหมือนกับการเมืองของไทยในอดีต คือ พรรคการเมืองที่จะเข้ามาบริหารบ้านเมืองได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้น อย่างน้อยจะต้องมีเสียงจากสมาชิกสภาผู้แทนเกินครึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนทั้งหมด จากการศึกษาตามตารางที่ 25 ปรากฏว่านิสิตส่วนใหญ่ร้อยละ 74 มีความเข้าใจทางการเมืองอย่างมาก และที่ไม่เข้าใจการเมืองเลยไม่มี เมื่อเปรียบเทียบระหว่างเพศชายกับเพศหญิง พบว่าเพศชายมีความเข้าใจการเมืองมากกว่าเพศหญิง คือ เพศชายร้อยละ 77.4 เพศหญิงร้อยละ 68.6

เมื่อนำปัจจัยเรื่องระดับภูมิหลังทางสังคมเศรษฐกิจของครอบครัวมาเป็นตัวควบคุม พบว่านิสิตที่มีระดับภูมิหลังครอบครัวระดับปานกลางเข้าใจมากกว่านิสิตที่มีภูมิหลังครอบครัวระดับค่อนข้างต่ำ คือ ระดับปานกลางร้อยละ 77.7 ระดับค่อนข้างต่ำร้อยละ 67.9

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 25

ความเข้าใจเกี่ยวกับความจำเป็นของระบบพรรคการเมืองตามระบอบประชาธิปไตย
จำแนกตามเพศ และระดับภูมิหลังทางสังคมเศรษฐกิจของครอบครัวนิสิต

ความเข้าใจเกี่ยวกับพรรคการเมือง	เพศ		ภูมิหลังครอบครัว		รวม
	ชาย	หญิง	ระดับปานกลาง	ระดับค่อนข้างต่ำ	
การมีพรรคการเมืองที่เข้มแข็งมีความจำเป็น อย่างยิ่งในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตย					
เห็นด้วยอย่างยิ่ง	77.4 (103)	68.6 (57)	77.7 (105)	67.9 (55)	74.0 (160)
เห็นด้วย	21.8 (29)	26.5 (22)	18.5 (25)	32.0 (26)	23.6 (51)
ไม่เห็นด้วย	0.7 (1)	4.8 (4)	3.7 (5)	- (-)	2.3 (5)
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	-	-	-	-	-
รวม	100 (133)	100 (83)	100 (135)	100 (81)	100 (216)

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

การปกครองตามระบอบประชาธิปไตย เสียงส่วนมากย่อมถูกต้องเสมอ การปกครองตามระบอบประชาธิปไตยที่มีความราบรื่นหรือมีประสิทธิภาพและทำให้ประชาชนในสังคมมีความรู้สึกว่าได้สูญเสียสิทธิเสรีภาพในด้านต่าง ๆ นั้นมิได้ขึ้นอยู่กับความสามารถในการบริหารประเทศโดยมีเสียงส่วนมากในรัฐสภาเท่านั้น ซึ่งในความหมายนี้อาจจะหมายถึงระบอบการปกครองแบบเผด็จการก็ได้ เช่น ในเยอรมันสมัยเผด็จการนาซี หรือในอิตาลีสมัยเผด็จการฟาสซิสต์ หรือ ในกระบบการเมืองแบบ 2 พรรคในฟิลิปปินส์ที่ถูกคุกคามโดยระบบผู้เผด็จการของประธานาธิบดีมาร์คอส หลังจากที่ฟิลิปปินส์ได้ยกเลิกรัฐธรรมนูญมาตั้งแต่ปลายปี 2516 เป็นต้นมา ในอาฟริกาตะวันตกก็เช่นกัน ระบบพรรคได้ถูกบังคับให้ยุติลง ในสภาพการเมืองบีบบังคับให้เหลือเพียงพรรคเดียว¹ แต่การปกครองโดยระบบรัฐสภาดังกล่าวนี้ก็โดยอาศัยเสียงส่วนมากในการชี้ขาดในรัฐสภาทั้งสิ้น ดังนั้นการที่จะใช้มติใดในรัฐสภาได้นั้น จะต้องมั่งใจที่จำเป็นว่ารัฐสภานั้นได้จัดตั้งขึ้น และมีผู้แทนราษฎรซึ่งได้รับการเลือกตั้งจากประชาชนตามระบอบประชาธิปไตยอย่างแท้จริงเพียงใด ถ้าหากสภาและสมาชิกของรัฐสภานั้นมิได้มาจากการเลือกตั้งจากประชาชน หรือโดยการแต่งตั้งสมาชิกสภาจากผู้มีอำนาจตามรัฐธรรมนูญที่เขียนขึ้นเพื่อตัวเองเช่นนี้แล้ว เสียงส่วนมากในความหมายนี้ก็คือ เผด็จการแบบรัฐสภานั้นเอง หากใช้การปกครองตามระบอบประชาธิปไตยที่แท้จริงไม่ ดังนั้น การปกครองตามระบอบประชาธิปไตยเสียงส่วนมากย่อมถูกต้องเสมอจึงไม่ใช่คำตอบที่ถูกต้องและสมบูรณ์ในความหมายนี้ ตัวอย่างเช่น สุจิต บุญบงการ² ก็ได้วิเคราะห์ระบบพรรคการเมืองในสิงคโปร์ว่า พรรค PAP (People Action Party) เป็นพรรคเด่นพรรคเดียวในสิงคโปร์ เริ่มจะมีลักษณะเป็นพรรคแบบเผด็จการทางรัฐสภา มีการปราบปรามพรรคฝ่ายตรงกันข้าม คือ พรรค Barisan Socialist อย่างรุนแรง

¹ ชาญวุฒิ วัชรพุกก์, "ระบบพรรคการเมืองในประเทศด้อยพัฒนา," ประเมินผลโครงการพัฒนาเยาวชนไทยในระบอบประชาธิปไตย, โรงพิมพ์พิชเนส, 2518, หน้า 252.

² สุจิต บุญบงการ, "พรรค PAP กับการครองอำนาจทางการเมืองของสิงคโปร์," วารสารสังคมศาสตร์, ปีที่ 10, ฉบับที่ 4 ตุลาคม 2516, หน้า 28.

ดังนั้นเสียงส่วนมากในระบอบประชาธิปไตยมิใช่ความหมายที่จะตัดสินว่าถูกต้องเสมอไป

จากการศึกษาตามตารางที่ 26 ปรากฏว่า นิสิตส่วนใหญ่ร้อยละ 44.4 มีความเข้าใจ เมื่อเปรียบเทียบระหว่างเพศชายกับเพศหญิงพบว่า ไม่มีความแตกต่างกัน คือ เพศชายร้อยละ 45.1 เพศหญิงร้อยละ 43.3

เมื่อนำปัจจัยเรื่องระดับภูมิหลังทางสังคม เศรษฐกิจของครอบครัวนิสิตมาเป็นตัวควบคุมพบว่า มีความแตกต่างกัน คือ นิสิตที่มีระดับภูมิหลังครอบครัวระดับปานกลาง เข้าใจ มากกว่านิสิตที่มีภูมิหลังครอบครัวระดับค่อนข้างต่ำ คือ ระดับปานกลางร้อยละ 46.6 ระดับค่อนข้างต่ำร้อยละ 40.7



ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 26

ความเข้าใจเกี่ยวกับปรัชญาของระบอบประชาธิปไตย จำแนกตามเพศ
และระดับภูมิหลังทางสังคมเศรษฐกิจของครอบครัวนิสิต

ความเข้าใจเกี่ยวกับพรรคการเมือง	เพศ		ภูมิหลังครอบครัว		รวม
	ชาย	หญิง	ระดับปานกลาง	ระดับค่อนข้างต่ำ	
การปกครองตามระบอบประชาธิปไตย เป็นสิ่งส่วนมากยอมถูกต้องเสมอ					
เห็นด้วยอย่างยิ่ง	17.2 (23)	15.6 (13)	15.5 (21)	18.5 (15)	16.6 (36)
เห็นด้วย	26.3 (35)	18.0 (15)	21.4 (29)	25.9 (21)	23.1 (50)
ไม่เห็นด้วย	45.1 (60)	43.3 (36)	46.6 (63)	40.7 (33)	44.4 (96)
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	11.2 (15)	22.8 (19)	16.2 (22)	14.8 (12)	15.7 (34)
รวม	100 (133)	100 (83)	100 (135)	100 (81)	100 (216)

ศูนย์วิจัยทั่วไป
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ผู้สมัครรับเลือกตั้ง จำเป็นต้องสังกัดพรรค พรรคการเมืองคือองค์การซึ่งเป็นที่ยอมรับของบุคคลที่มีแนวความคิดเห็นทางการเมือง, สังคมและเศรษฐกิจที่คล้ายคลึงกันโดยมุ่งหมายเพื่อต้องการชนะการเลือกตั้ง และมีโอกาสเข้าเป็นรัฐบาลบริหารประเทศชาติตามนโยบายที่กลุ่มคนปรารถนา¹ ดังนั้น การปกครองตามระบอบประชาธิปไตยเพื่อให้การปกครองและการบริหารตามวิถีทางแบบรัฐสภามีความราบรื่นและทำให้รัฐบาลมีความมั่นคงได้นั้นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจำเป็นต้องสังกัดพรรคการเมือง เพราะถือว่าพรรคการเมืองเป็นสถาบันที่มีความสำคัญและเป็นกลไกที่ทำให้การปกครองตามระบอบประชาธิปไตยดำเนินไปด้วยดีและสมบูรณ์ที่สุด เพราะถ้าไม่มีพรรคการเมืองก็ย่อมจะเป็นการยากที่จะเกิดการรวมตัวกันขึ้นของความคิดเห็น เป็นกลุ่มก้อนพอที่จะทำให้เกิดอิทธิพลขึ้นกับผู้บริหารปกครองประเทศ นอกจากนั้นพรรคการเมืองยังจะมีหน้าที่ที่สำคัญหลายประการ เช่น คัดเลือกผู้สมัครรับเลือกตั้ง, ควบคุมสมาชิกที่ได้รับเลือกตั้ง และให้ความรู้แก่การเมืองและชาวสารต่าง ๆ แก่ประชาชน เป็นต้น

ผลเสียของการเมืองแบบผู้สมัครรับเลือกตั้งไม่จำเป็นต้องสังกัดพรรคนั้น นอกจากสมาชิกสภาผู้แทนที่ได้รับเลือกตั้ง ไม่มีแนวนโยบายที่แน่นอนแล้วโอกาสที่ยูโมได้สังกัดพรรคเหล่านี้จะรวมตัวกันขึ้นเพื่อบริหารปกครองประเทศย่อมจะเป็นไปได้อย่างยาก เพราะผู้ได้รับเลือกตั้งแต่ละคนก็คิดว่าตัวเองมีความสามารถและได้รับเลือกตั้งจากประชาชน ย่อมจะมีความสำคัญไม่น้อยไปกว่าสมาชิกคนอื่น ๆ ดังนั้น ถ้าจะให้สมาชิกที่ได้รับเลือกตั้งเหล่านี้ไปรวมตัวกันจึงมุ่งที่ข้อต่อรองของผลประโยชน์ทางการเมืองมากกว่า ดังจะเห็นได้จากรัฐธรรมนูญการปกครอง พุทธศักราช 2521 ที่เปิดโอกาสให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งไม่จำเป็นต้องสังกัดพรรค ผลที่ตามมาหลังการเลือกตั้งเมื่อวันที่ 23 เมษายน 2522 ก็คือ เกิดความวุ่นวายทางการเมือง โดยสมาชิกสภาผู้แทนที่ไม่สังกัดพรรคพยายามจะรวมกลุ่มกันเพื่อต่อรอง

¹ สุขุม นวลสกุล, "สังเขปการปกครองไทย," ประเมินผลโครงการพัฒนาเยาวชนไทยในระบอบประชาธิปไตย, อ้างแล้ว หน้า 283.

ทางการเมือง โดยเฉพาะกลุ่มอิสระเหล่านี้พยายามฉวยโอกาสในช่วงที่ยังไม่มีกฎหมายพรรคการเมืองนี้สร้างกลุ่มอิทธิพลทางการเมืองใหม่ ๆ ขึ้นอยู่ตลอดเวลา เช่น กลุ่มสยามประชาธิปไตย พยายามเสนอข้อต่อรองกับฝ่ายรัฐบาลในเรื่องตำแหน่งทางการเมืองที่สำคัญอยู่ตลอดเวลา และเป็นเหตุให้พลเอกเกรียงศักดิ์ ชมะนันทน์ นายกรัฐมนตรี ต้องปรับปรุงคณะรัฐมนตรีตามความต้องการของกลุ่มอิทธิพลเหล่านี้

จากการศึกษาตามตารางที่ 27 ปรากฏว่านิสิตส่วนใหญ่ร้อยละ 65.7 มีความเข้าใจอย่างมาก และที่ไม่เข้าใจเลยเพียงร้อยละ 2.3 เมื่อเปรียบเทียบระหว่างเพศชายกับเพศหญิง พบว่าเพศชายมีความเข้าใจอย่างมากสูงกว่าเพศหญิง คือ เพศชายร้อยละ 76.6 เพศหญิงร้อยละ 48.0

เมื่อนำปัจจัยเรื่องระดับภูมิหลังทางสังคม เศรษฐกิจของครอบครัวมาพิจารณาคำตอบ พบว่านิสิตระดับภูมิหลังครอบครัวระดับค่อนข้างต่ำ เข้าใจอย่างมากสูงกว่านิสิตที่มีระดับภูมิหลังครอบครัวระดับปานกลาง คือ ระดับค่อนข้างต่ำ ร้อยละ 69.1 ระดับปานกลางร้อยละ 63.7

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 27

ความเข้าใจเกี่ยวกับผู้สมัครรับเลือกตั้งกับพรรคการเมือง
จำแนกตามเพศและระดับภูมิหลังทางสังคม เศรษฐกิจของครอบครัววิถี

ความเข้าใจเกี่ยวกับพรรคการเมือง	เพศ		ภูมิหลังครอบครัว		รวม
	ชาย	หญิง	ระดับปานกลาง	ระดับค่อนข้างต่ำ	
ผู้สมัครรับเลือกตั้งจำเป็น สังกัดพรรค					
เห็นด้วยอย่างยิ่ง	76.6 (102)	48.0 (40)	63.7 (86)	69.1 (56)	65.7 (142)
เห็นด้วย	21.0 (28)	27.7 (23)	22.9 (31)	24.6 (20)	23.6 (51)
ไม่เห็นด้วย	0.7 (1)	20.4 (17)	11.8 (16)	2.4 (2)	8.3 (18)
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	1.5 (2)	3.6 (3)	1.4 (2)	3.7 (3)	2.3 (5)
รวม	100 (133)	100 (83)	100 (135)	100 (81)	100 (216)

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

การมีพรรคการเมืองหลายพรรคนำมาซึ่งความอ่อนแอของระบอบประชาธิปไตย
 จากการศึกษาในประเด็นนี้ตามตารางที่ 28 ปรากฏว่า นิสิตส่วนใหญ่ร้อยละ 51.3 มีความ
 เข้าใจอย่างมาก และที่ไม่เข้าใจเลยร้อยละ 6.9 เมื่อเปรียบเทียบระหว่างเพศชายกับ
 เพศหญิง พบว่า เพศชายเข้าใจอย่างมากสูงกว่าเพศหญิง คือ เพศชายร้อยละ 56.3 เพศ
 หญิง ร้อยละ 43.3

เมื่อนำปัจจัยเรื่องระดับภูมิหลังทางสังคมเศรษฐกิจของครอบครัวหรือนิสิต มา
 เป็นตัวควบคุม พบว่า นิสิตที่มีภูมิหลังครอบครัวระดับปานกลางมีความเข้าใจอย่างมากสูงกว่า
 นิสิตที่มีภูมิหลังครอบครัวระดับค่อนข้างต่ำ คือ ระดับปานกลางร้อยละ 57.7 ระดับค่อนข้าง
 ต่ำ ร้อยละ 40.7

ศูนย์วิทยทรัพยากร
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 28

ความเข้าใจเกี่ยวกับความอ่อนแอของระบบประชาธิปไตย เนื่องจากการมีพรรคการเมืองหลายพรรค
จำแนกตามเพศและระดับภูมิหลังทางสังคมเศรษฐกิจของครอบครัวนิสิต

ความเข้าใจเกี่ยวกับพรรคการเมือง	เพศ		ภูมิหลังครอบครัว		รวม
	ชาย	หญิง	ระดับปานกลาง	ระดับค่อนข้างต่ำ	
การมีพรรคการเมืองหลายพรรค นำมาซึ่งความอ่อนแอของระบบ ประชาธิปไตย					
เห็นด้วยอย่างยิ่ง	56.3 (75)	43.3 (36)	57.7 (78)	40.7 (33)	51.3 (111)
เห็นด้วย	24.8 (33)	28.9 (24)	22.2 (30)	33.3 (27)	26.3 (57)
ไม่เห็นด้วย	13.5 (18)	18.0 (15)	12.5 (17)	19.7 (16)	15.2 (33)
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	5.2 (7)	9.6 (8)	7.4 (10)	6.1 (5)	6.9 (15)
รวม	100 (133)	100 (83)	100 (135)	100 (81)	100 (216)

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตย

การปกครองตามระบอบประชาธิปไตยถือว่าอำนาจที่ชอบธรรมในการปกครองประเทศจะต้องมาจากประชาชน หรือได้รับความยินยอมจากประชาชนทั้งนี้จะต้องมีวิธีการต่าง ๆ ที่จะให้บรรดูลัทธิการตั้งกล่าวด้วยการกำหนดให้ประชาชนเป็นผู้ใช้อำนาจนั้นโดยตรงหรือโดยวิธีอ้อม เช่น เลือกคนอื่นเป็นผู้แทนในการใช้อำนาจนั้น ยิ่งกว่านั้น ประชาธิปไตยยังมีความมุ่งหมายในการปกครองเพื่อประโยชน์ของประชาชนส่วนรวมอีกด้วย ไม่ใช่เพื่อผู้มีอำนาจกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งโดยเฉพาะ ดังนั้น การปกครองแบบนี้อำนาจในการออกกฎหมาย, อำนาจในการปฏิบัติตามกฎหมาย, และอำนาจในการตีความกฎหมาย ย่อมได้มาจากความยินยอมของประชาชน เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ใช้อำนาจเหล่านี้จึงต้องรับผิดชอบต่อประชาชน และเป็นผู้บริการประชาชน ทั้งนี้เพราะการปกครองแบบประชาธิปไตยต้องยึดมั่นในความสัมพันธ์ของบุคคลในเรื่องความเสมอภาค และเสรีภาพของมนุษย์¹ นั่นคือ คนเราต้องมีความเสมอภาคกันทั้งในทางสังคม เศรษฐกิจ และการเมือง และจะต้องถือว่ามนุษย์ทุกคนมีฐานะทางสังคมเท่าเทียมกัน จะต้องเคารพและปฏิบัติต่อกันอย่างเท่าเทียมกัน ไม่มีความเหลื่อมล้ำค่าสูงในเรื่องฐานะของบุคคล ไม่มีชาติวุฒิ, วิทยุติ หรือคุณวุฒิว่าเขาจะเป็นอย่างไรสำหรับความเสมอภาคในทางเศรษฐกิจนั้น การปกครองแบบนี้ถือว่าจะต้องมีการกระจายความมั่นคงไปสู่ส่วนต่าง ๆ ของสังคมอย่างเสมอหน้ากัน และก่อให้เกิดการมีโอกาสในทางเศรษฐกิจที่เท่าเทียมกัน² ส่วนความเสมอภาคในทางการเมืองนั้น จะต้องถือว่าคนเราทุกคนย่อมมีสิทธิเท่าเทียมกันภายใต้กฎหมายในการดำรงชีวิตการใช้เสรีภาพในการแสวงหาความสุข และโดยเฉพาะอย่างยิ่งในการมีส่วนร่วมทาง

¹ James M. Burns and Jack W. Paltason, Government by the People (New Jersey : Prentice-Hall Inc., 1966), pp. 8-9

² Robert A. Dahl, Modern Political Anylysis (New Jersey : Prentice-Hall Inc., 1963), pp. 8-9

การเมือง¹

ความสำเร็จของการปกครองแบบประชาธิปไตย ไม่ได้ขึ้นอยู่กับการมีรัฐธรรมนูญ, การเลือกตั้ง หรือการมีผู้แทนราษฎรเท่านั้น แต่จะประกอบไปด้วยสิ่งสำคัญที่สุดอีกประการหนึ่งคือการปกครองแบบประชาธิปไตย คือ การมีวัฒนธรรมทางการเมืองหรือการมีจิตใจแบบประชาธิปไตย ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าแม่บุคคลจะมีความรู้, ความเข้าใจต่ออุดมการณ์การเมืองแบบประชาธิปไตยมากน้อยเพียงใดก็ตาม หากบุคคลนั้นหรือสมาชิกในสังคมไม่มีจิตใจยึดมั่นและประพฤติปฏิบัติไปตามอุดมการณ์แล้ว ก็ย่อมจะเป็นการยากที่จะให้เกิดความเจริญตามแบบประชาธิปไตยที่แท้จริงได้ การมีวัฒนธรรมทางการเมืองเป็นผลดีที่ได้มาจากกระบวนการถ่ายทอดวัฒนธรรมของสังคมนั้น จากการศึกษาความสัมพันธ์กับผู้อื่นและจากการมีประสบการณ์กับกระบวนการทางการเมืองในทุกชั้นตอนของชีวิต คนไทยยังมีจำนวนไม่น้อยที่ยังยึดมั่นในค่านิยมเก่า ๆ เช่น ความนิยมในระบบเจ้าขุนมูลนาย, ยอมจำนนต่อผู้มีอำนาจ การตัดสินใจการริเริ่มและการเปลี่ยนแปลงที่มาจากเบื้องบน การยึดถือความแตกต่างเกี่ยวกับฐานะของบุคคล ซึ่งค่านิยมดังกล่าวนี้ไม่เอื้ออำนวยต่อการปกครองแบบประชาธิปไตยเลย แม่แทนอบ ดังนั้น เพื่อทราบถึงระดับความเข้าใจต่อการเมืองของนิสิตเกี่ยวกับประชาธิปไตย จึงจะแยกวิเคราะห์ในประเด็นต่าง ๆ เป็นเรื่อง ๆ ไป ดังนี้คือ

ในระบอบประชาธิปไตยการให้ประชาชนมีรายได้เท่าเทียมกันเป็นหลักสำคัญที่สุด จากการศึกษาตามตารางที่ 26 ปรากฏว่านิสิตส่วนใหญ่ร้อยละ 41.6 มีความเข้าใจเมื่อเปรียบเทียบระหว่างเพศชายกับเพศหญิง ไม่มีความแตกต่างกัน คือ เพศชายร้อยละ 41.3 เพศหญิงร้อยละ 42.1

เมื่อนำปัจจัยเรื่องระดับภูมิหลังทางสังคมเศรษฐกิจของครอบครัวนิสิตมาเป็นตัวควบคุม พบว่าไม่มีความแตกต่างกัน คือ นิสิตระดับภูมิหลังครอบครัวปานกลางมีความเข้าใจร้อยละ 41.4 และนิสิตระดับภูมิหลังครอบครัวค่อนข้างต่ำร้อยละ 41.9

¹ทินพันธ์ นาคะตะ "ประชาธิปไตยความหมายปัจจัยเอื้ออำนวยและการสร้างจิตใจ," ประเมินผลโครงการพัฒนาเยาวชนไทยในระบอบประชาธิปไตย, อ่างแล้ว, หน้า 231.

ตารางที่ 29

ความเข้าใจในความหมายของความเสมอภาคในระบอบประชาธิปไตย
จำแนกตามเพศและระดับภูมิหลังทางสังคม เศรษฐกิจของครอบครัว

ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตย	เพศ		ภูมิหลังครอบครัว		รวม
	ชาย	หญิง	ระดับปานกลาง	ระดับค่อนข้างต่ำ	
ในระบอบประชาธิปไตย การให้ ประชาชนมีรายได้เท่าเทียมกัน เป็นสิ่งสำคัญที่สุด					
เห็นด้วยอย่างยิ่ง	18.7 (25)	16.8 (14)	18.5 (25)	17.2 (14)	18.0 (39)
เห็นด้วย	33.8 (45)	30.1 (25)	32.5 (44)	32.0 (26)	32.4 (70)
ไม่เห็นด้วย	41.3 (55)	42.1 (35)	41.4 (56)	41.9 (34)	41.6 (90)
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	6.0 (8)	10.8 (9)	7.4 (10)	8.6 (7)	7.8 (17)
รวม	100 (133)	100 (83)	100 (135)	100 (81)	100 (216)

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ในระบอบประชาธิปไตย การเคารพโดยใช้ระบบอาวุโสไม่มีความจำเป็น การปกครองแบบประชาธิปไตยที่ประเทศไทยนำมาใช้ปกครองประเทศ สาเหตุที่สำคัญประการหนึ่งที่ทำให้ระบอบประชาธิปไตยไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควรตลอดระยะเวลา 47 ปี เพราะระบบสังคมของไทยซึ่งให้ความสำคัญแก่ระบบอาวุโสในระดับที่สูงมาก มีการอบรมกล่อมเกล่าและถ่ายทอดค่านิยมนี้มาช้านาน เช่น ความกตัญญูต่อผู้มีพระคุณ, เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ญาติพี่น้อง, รู้จักกาลเทศะ และที่ต่ำที่สูง จนถือเป็นวิถีชีวิตอย่างหนึ่งของสังคมไทย ดังนั้น การที่จะคิดหรือจะทำอะไรก็ขึ้นอยู่กับที่การตัดสินใจของผู้อาวุโส ซึ่งสิ่งเหล่านี้ถือว่าเป็นเหมือนตัวสกักกัน ความเจริญของระบอบประชาธิปไตยที่เห็นว่า มนุษย์ทุกคนมีฐานะทางสังคมเท่าเทียมกัน จะต้องเคารพและปฏิบัติต่อทุกคนเท่าเทียมกัน ไม่มีความเหลื่อมล้ำต่ำสูงในเรื่องฐานะ ไม่มีชาติวุฒิ, วัยวุฒิ และคุณวุฒิ อีกทั้งเคารพในเรื่องความสามารถของบุคคล ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าระบอบประชาธิปไตยนั้นยึดถือเหตุผลมากกว่าตัวบุคคล ในขณะที่สังคมไทยยังถือว่าตัวบุคคลยังสำคัญกว่าเหตุผล

จากการศึกษาตามตารางที่ 30 ปรากฏว่า นิสิตส่วนใหญ่ร้อยละ 31.9 มีความเข้าใจเพียงเล็กน้อยและเข้าใจมากร้อยละ 31.0 ซึ่งเป็นตัวเลขที่ใกล้เคียงกัน แสดงว่าความเข้าใจในเรื่องประชาธิปไตยในประเด็นนี้ กับ ระบบอาวุโสในสังคมไทยนั้นนิสิตยังให้ความสำคัญเท่าเทียมกันดังกล่าว เมื่อเปรียบเทียบระหว่างเพศชายกับเพศหญิง พบว่าไม่มีความแตกต่างกัน คือ เข้าใจเพียงเล็กน้อย เพศชายร้อยละ 32.3 เพศหญิงร้อยละ 31.3

เมื่อนำปัจจัยเรื่องระดับภูมิหลังทางสังคม เศรษฐกิจของครอบครัวนิสิตมาเป็นตัวควบคุมพบว่า ไม่มีความแตกต่างกัน คือ เข้าใจเพียงเล็กน้อย นิสิตระดับปานกลางร้อยละ 32.5 ระดับค่อนข้างต่ำ ร้อยละ 30.8

ตารางที่ 30

ความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้ระบบอาวุโสในระบบประชาธิปไตย
จำแนกตามเพศ และระดับภูมิหลังทางสังคม เศรษฐกิจของครอบครัวในสี่

ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตย	เพศ		ภูมิหลังครอบครัว		รวม
	ชาย	หญิง	ระดับปานกลาง	ระดับค่อนข้างต่ำ	
ในระบบประชาธิปไตยการเคารพ โดยใช้ระบบอาวุโส ไม่มีความจำ เป็น					
เห็นด้วยอย่างยิ่ง	32.3 (43)	28.9 (24)	29.6 (40)	33.3 (27)	31.0 (67)
เห็นด้วย	27.8 (37)	31.3 (26)	29.6 (40)	28.3 (23)	29.1 (63)
ไม่เห็นด้วย	32.3 (43)	31.3 (26)	32.5 (44)	30.8 (25)	31.9 (69)
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	7.5 (10)	8.4 (7)	8.1 (11)	7.4 (6)	7.8 (17)
รวม	100 (133)	100 (83)	100 (135)	100 (81)	100 (216)

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ในการอบรมเลี้ยงดูเด็กคุณธรรมที่สำคัญที่สุดคือ อบรมให้เคารพเชื่อฟังผู้ใหญ่

เนื่องจากประเทศไทยเป็นประเทศเกษตรกรรม และมีสภาพที่ล้าหลังหรือมีลักษณะของชนบทที่แท้จริงมีอยู่มาก แม้แต่ชุมชนในเมืองต่าง ๆ ก็ยังมีระดับความเจริญก้าวหน้าแตกต่างกัน บางแห่งก็ยังคงอาจจะมีลักษณะบางอย่างของชนบทหลงเหลืออยู่ และประเทศไทยส่วนใหญ่แล้วนับถือศาสนาพุทธ และเป็นสังคมในลักษณะแก่ประเพณี (Tradition-directed personality) โดยเฉพาะสังคมแบบชนบท กล่าวคือ จะทำอะไรก็ดูเสียก่อนว่าประเพณีมีอย่างไร ความคิดอ่านใหม่ ๆ ที่จะปรับปรุงแก้ไขสภาพชีวิตให้ดีขึ้นจึงมีน้อย เพราะฉะนั้นชีวิตของชาวชนบทจึงมักจะอยู่ที่ บรรพบุรุษร้อยปีก่อนอยู่กันอย่างไร เดียวนี้ก็อยู่กันอย่างนั้น¹ และคุณธรรมที่สำคัญที่สุดที่ชาวชนบทและสังคมไทยส่วนใหญ่ยังไขกันอยู่ก็คือ การอบรมสั่งสอนให้เยาวชนในวัยเด็กรู้จักเคารพอ่อนน้อม เชื่อฟังผู้ใหญ่ และเคารพผู้มีพระคุณ เช่น ปิตามารดา ครูบาอาจารย์ ตลอดจนผู้ใหญ่ ซึ่งประเพณีและคุณธรรมดังกล่าวนี้จะเห็นได้จากเมื่อถึงวันสำคัญ เช่น วันขึ้นปีใหม่, วันสงกรานต์ หรือวันเกิดของผู้ใหญ่ เราจะพบว่าคนไทยนิยมไปอวยพรผู้ใหญ่หรือผู้มีพระคุณพร้อมกันนั้นก็ถือโอกาสขอพรจากผู้ใหญ่ตลอดจนขอคำแนะนำที่ดี เพื่อไปประพฤติปฏิบัติ ซึ่งคนไทยถือกันว่าพรจากผู้ใหญ่เป็นที่มียุคุณค่า และถ้าปฏิบัติตามได้ก็จะทำให้เกิดเป็นสิริมงคล

นอกจากนั้นสังคมไทยยังมีวิธีควบคุมเพื่อให้บุคคลประพฤติปฏิบัติตามบรรทัดฐานในส่วนที่เกี่ยวกับคุณธรรมและขนบธรรมเนียมประเพณีต่าง ๆ ที่สังคมใช้ประพฤติปฏิบัติกันมานานในลักษณะที่รุนแรง เช่น ถ้าหากบุคคลใดแสดงกิริยาหรือวาจาในลักษณะที่ไม่ถูกไม่ควร เช่น การก้าวร้าวผู้ใหญ่, ล้อเลียนหรือไม่เชื่อฟังคำสั่งสอนของผู้ใหญ่ ก็จะถูกถือว่าเป็นบุคคลที่สังคมให้ความรังเกียจ และเข้ากับคนอื่นไม่ได้ ซึ่งการอบรมสั่งสอนเช่นนี้ ถือว่าเป็นสิ่งที่เป็นอันตราย และไม่เอื้ออำนวยต่อการปกครองแบบประชาธิปไตยเป็นอย่างยิ่ง

¹ ประเสริฐ แยมกลิ่นฟุ้ง, "สังคมวิทยาชนบท," (เอกสาร) คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, หน้า 2.

เพราะเท่ากับว่าเป็นการสอนให้เยาวชนมีความคิดความเชื่อ และยอมทำตามผู้ใหญ่ในลักษณะขาดเหตุผล อันจะเป็นช่องทางและปลุกฝังให้ยอมรับอำนาจจากผู้ใหญ่ หรือผู้ที่มีอำนาจเหนือกว่า คือ เป็นการส่งเสริมความคิด, ความเชื่อและเยาวชนที่เชื่ออำนาจต่อการปกครองแบบเผด็จการนั่นเอง ซึ่งขัดต่อแนวความคิดแบบประชาธิปไตยที่เน้นให้บุคคลรู้จักใช้หลักเหตุผลในการดำเนินชีวิต และเคารพในเรื่องความรู้ความสามารถของบุคคล

จากการศึกษาตามตารางที่ 31 ปรากฏว่า นิสิตส่วนใหญ่ ร้อยละ 45.2 มีความเข้าใจ และไม่เข้าใจเลยร้อยละ 14.8 เมื่อเปรียบเทียบระหว่างเพศชายกับเพศหญิงพบว่าไม่มีความแตกต่างกัน คือ เข้าใจ เพศชายร้อยละ 42.8 เพศหญิงร้อยละ 42.1

เมื่อนำปัจจัยเรื่องระดับภูมิหลังทางสังคมเศรษฐกิจของครอบครัวนิสิตมาเป็นตัวควบคุมพบมีความแตกต่างกันเล็กน้อย คือ นิสิตที่มีภูมิหลังครอบครัวระดับปานกลาง เข้าใจในประเด็นนี้มากกว่านิสิตที่มีภูมิหลังครอบครัวระดับค่อนข้างต่ำ คือ ระดับปานกลาง ร้อยละ 43.7 ระดับค่อนข้างต่ำ ร้อยละ 40.7

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 31

ความเข้าใจเกี่ยวกับคุณธรรมที่ซื่อสัตย์สุจริตในระบอบประชาธิปไตย
จำแนกตามเพศ และระดับภูมิภาคทางสังคมเศรษฐกิจของครอบครัววิถี

ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตย	เพศ		ภูมิภาคครอบครัว		รวม
	ชาย	หญิง	ระดับปานกลาง	ระดับค่อนข้างต่ำ	
ในการอบรมเลี้ยงดูเด็ก คุณธรรมที่สำคัญที่สุด คือ อบรมให้เคารพเชื่อฟังผู้ใหญ่					
เห็นด้วยอย่างยิ่ง	15.0 (20)	14.4 (12)	14.0 (19)	16.0 (13)	14.8 (32)
เห็นด้วย	31.5 (42)	38.5 (32)	36.2 (49)	30.8 (25)	34.2 (74)
ไม่เห็นด้วย	42.8 (57)	42.1 (35)	43.7 (59)	40.7 (33)	45.2 (92)
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	10.5 (14)	4.8 (4)	5.9 (8)	12.3 (10)	8.3 (18)
รวม	100 (133)	100 (83)	100 (135)	100 (81)	100 (216)

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ความเข้าใจเกี่ยวกับสิทธิและหน้าที่ของบุคคลตามระบอบประชาธิปไตย

การปกครองตามระบอบประชาธิปไตยมีหลัก, วิธีการ และความมุ่งหมายที่ผูกพันอยู่กับประชาชนและมีหลักการสำคัญ 3 ประการ คือ¹

1. ถือว่าประชาชนเป็นเจ้าของอำนาจสูงสุดในการปกครองประเทศ กล่าวคือ ประชาชนเป็นผู้ใช้อำนาจในการออกกฎหมายโดยผ่านสภานิติบัญญัติ ประชาชนเป็นผู้ใช้อำนาจบริหารโดยผ่านทางฝ่ายบริหารและประชาชนเป็นผู้ใช้อำนาจตุลาการโดยผ่านทางศาล.

2. จะต้องมีวิธีการหรือข้อกำหนดเกี่ยวกับการเลือกตั้งผู้นำฝ่ายต่าง ๆ รวมทั้งวิธีการควบคุมการใช้อำนาจของผู้นำ สำหรับการกำหนดบทบาทของประชาชนในการปกครองแบบที่คือ การตั้งรัฐบาลและเรื่องของการกำหนดระเบียบปฏิบัติต่าง ๆ เกี่ยวกับการให้ใ้มาซึ่งอำนาจตัดสินใจตามแบบประชาธิปไตย เช่น การมีรัฐธรรมนูญ, การมีการเลือกตั้งโดยเสรี, การมีพรรคการเมืองฝ่ายค้าน, การปกครองโดยเสียงข้างมาก และการคุ้มครองสิทธิของคนส่วนน้อย

3. ถือว่าเป็นแบบที่มีความมุ่งหมายในการปกครองเพื่อประโยชน์ของคนส่วนรวม

การปกครองตามระบอบประชาธิปไตยรัฐสภาเป็นสถาบันที่ถือว่าแสดงเจตจำนงสูงสุดของประชาชนและประกอบด้วยสมาชิกซึ่งได้รับการเลือกตั้งจากประชาชน และรัฐบาลนั้นคงมาจากเสียงข้างมากของสภา ดังนั้น จะเห็นได้ว่า อำนาจและหน้าที่ของผู้แทนราษฎรตามระบอบประชาธิปไตยนั้นมีความสำคัญมากตามความหมายของการปกครองตามระบอบประชาธิปไตย ทั้งนี้เพราะการปกครองตามระบอบนี้แม้จะมีการแยกอำนาจทั้ง 3 คือ อำนาจ-

¹ ทัศนัย นาคะตะ, "ประชาธิปไตย ความหมายปัจจัยเอื้ออำนวยและการสร้างจิตใจ" ใน ประเมินผลการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทน 10 กุมภาพันธ์ 2512, อ่างแล้ว, หน้า 230-232.

นิติบัญญัติ, อำนาจบริหาร และอำนาจตุลาการก็ตาม แต่ละอำนาจจะมีความสัมพันธ์ และต้องเป็นงานที่ประสานกันอย่างใกล้ชิด เช่น ฝ่ายบริหารจะบริหารบ้านเมืองไม่ได้ หากไม่มีกฎหมายเป็นเครื่องมือใช้บังคับ และฝ่ายตุลาการคือผู้พิพากษาจะพิจารณาพิพากษา อรรถคดีไม่ได้ หากไม่มีกฎหมายเป็นแม่บทและเป็นแนวทางให้พิจารณา ทั้งนี้ ในทั้ง 3 อำนาจนี้ อำนาจนิติบัญญัติเป็นอำนาจที่สำคัญที่สุด เพราะนอกจากรัฐสภาจะทำหน้าที่นิติบัญญัติ คือ พิจารณาร่างพระราชกฤษฎีกาแล้ว รัฐสภายังทำหน้าที่ควบคุมรัฐบาลอีกด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง คือ การใช้จ่ายเงินงบประมาณแผ่นดิน ซึ่งได้มาจากเงินภาษีอากร ซึ่งราษฎรเป็นผู้เสีย หากรัฐมนตรีคนใดปฏิบัติหน้าที่บกพร่อง สมาชิกรัฐสภายังมีสิทธิตั้ง กระทู้ถาม หรือตั้งกรรมาธิการขึ้นสอบสวนและมีสิทธิลงมติไม่ไว้วางใจในตัวรัฐมนตรีเป็น รายตัว หรือรัฐมนตรีทั้งคณะได้ ทั้งนี้จึงถือว่าผู้แทนราษฎรเป็นตำแหน่งที่มีความสำคัญต่อ ประเทศชาติมาก ถ้าเราเลือกคนที่มีความรู้ มีความสามารถ มาเป็นผู้แทนราษฎรรัฐสภา ก็จะมีพลังเข้มแข็งและสามารถควบคุมรัฐบาลได้ด้วยความเป็นระเบียบเรียบร้อย และ ทำให้รัฐบาลมีความเข้มแข็งและมีเสถียรภาพในทางตรงกันข้าม ถ้าได้ผู้แทนไม่ดี ความ บั่นปลายวุ่นวายและความไม่เป็นระเบียบก็จะเกิดขึ้นในรัฐสภา และเป็นที่มาของความขาด เสถียรภาพของรัฐบาล เมื่อวุ่นวายมากขึ้นก็จะเป็นเหตุนำมาซึ่งการยุบสภา, ปฏิวัติรัฐ ประหาร หรือปฏิรูปการปกครองเหมือนอย่างการเมืองของไทยที่ผ่านมา¹ ดังนั้น อำนาจ ของผู้แทนราษฎรจึงควรจะมีมากที่สุดในทางการเมืองตามระบอบประชาธิปไตย

ในระบอบประชาธิปไตยผู้แทนราษฎรควรมีอำนาจมากที่สุดในทางการเมือง จากการศึกษาตามตารางที่ 32 ปรากฏว่านิสิตส่วนใหญ่ร้อยละ 43.5 มีความเข้าใจและ ร้อยละ 30 มีความเข้าใจอย่างมาก และร้อยละ 2.7 ที่ไม่มีความเข้าใจเลย เมื่อ เปรียบเทียบระหว่างเพศชายกับเพศหญิง พบว่าเพศชายเข้าใจมากกว่าเพศหญิง คือ

¹ ตรี บุญยเกตุ, "ประชาธิปไตย" ใน ประเมินผลการเลือกตั้งสมาชิกสภา
ผู้แทน 10 กุมภาพันธ์ 2512, อ้างแล้ว, หน้า 264-265.

เพศชายร้อยละ 45.1 เพศหญิงร้อยละ 40.9

เมื่อนำปัจจัยเรื่องระดับภูมิหลังทางสังคมเศรษฐกิจของครอบครัวนิสิตมาเป็นตัวควบคุม พบว่านิสิตที่มีภูมิหลังครอบครัวระดับค่อนข้างต่ำใส่ใจมากกว่านิสิตที่มีระดับภูมิหลังครอบครัวปานกลาง คือ ระดับค่อนข้างต่ำ ร้อยละ 49.3 ระดับปานกลาง ร้อยละ 40.0



ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 32

ความเข้าใจเกี่ยวกับสิทธิและหน้าที่ตามระบอบประชาธิปไตย
จำแนกตามเพศและระดับภูมิหลังทางสังคมเศรษฐกิจของครอบครัวนิสิต

ความเข้าใจเกี่ยวกับสิทธิและหน้าที่ ตามระบอบประชาธิปไตย	เพศ		ภูมิหลังครอบครัว		รวม
	ชาย	หญิง	ระดับปานกลาง	ระดับค่อนข้างต่ำ	
ในระบอบประชาธิปไตย ผู้แทน ราษฎรควรมีอำนาจมากที่สุดในทาง การเมือง					
เห็นด้วยอย่างยิ่ง	36.0 (48)	20.4 (17)	30.3 (41)	29.6 (24)	30.0 (65)
เห็นด้วย	45.1 (60)	40.9 (34)	40.0 (54)	49.3 (40)	43.5 (94)
ไม่เห็นด้วย	17.2 (23)	33.7 (28)	27.4 (37)	17.2 (14)	23.6 (51)
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	1.5 (2)	4.8 (4)	2.2 (3)	3.7 (3)	2.7 (6)
รวม	100 (133)	100 (83)	100 (135)	100 (81)	100 (216)

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ในระบอบประชาธิปไตยการ เติบช้วนหรือการก่อกองประท้วงเป็นสิ่งธรรมดา
 ควรได้รับการสนับสนุน การโค่นล้มซึ่งการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยนั้นแทบทุก
 ประเทศไม่โค่นล้มได้โดยง่าย และในระยะเวลาอันสั้น ประชาธิปไตยต้องเผชิญกับอุปสรรค
 ต่าง ๆ มากมาย ทั้งจากกลุ่มบุคคลที่ขัดขวางเพราะกลัวเสียผลประโยชน์หรือไม่เห็นด้วย
 กับอุดมคติและหลักการของประชาธิปไตย และในกลุ่มประชาชนโดยทั่วไปที่ยังไม่เข้าใจใน
 หลักการของประชาธิปไตยดีพอ ทำให้มีการบิดเบือนความหมายและใช้ประชาธิปไตยไปใน
 ทางที่ผิด และนำไปสู่ความปั่นป่วนวุ่นวายในสังคม ประชาธิปไตยต้องใช้ระยะเวลายาวนาน
 ในการสร้างและพัฒนาหลักการและอุดมคติต่าง ๆ ของตน เพื่อพิสูจน์ว่ามีความเหนือกว่า
 ระบบการปกครองอื่น ๆ ตัวอย่างเช่น ความสำเร็จของประชาธิปไตยในประเทศตะวันตก
 อยู่ที่ค่อย ๆ ขยายสิทธิในทางการเมืองให้แก่ประชาชนกลุ่มต่าง ๆ เกมที่ประชาธิปไตยจำกัด
 อยู่ในวงของพวกคนชั้นสูง ต่อมาจึงยอมให้ชนชั้นกลางและชั้นแรงงานเข้ามามีส่วนร่วมใช้
 อำนาจการขยายสิทธิการเมืองนี้ในหลายกรณีไม่ได้เป็นไปอย่างราบรื่น เพราะถูกขัดขวาง
 โดยกลุ่มคนที่มีอำนาจซึ่งกลัวว่าตนเองจะต้องเสียผลประโยชน์หรือถือว่าคนชั้นต่ำกว่าคน
 ไม่เหมาะสมที่จะใช้สิทธิในระบอบประชาธิปไตย ในบางประเทศการปฏิวัติจึงเกิดขึ้นอย่าง
 หลีกเลียงไม่ได้ ตลอดระยะเวลาเหล่านี้อุดมคติประชาธิปไตยได้แพร่หลายและขยายกว้าง
 ขวางออกไป คนกลุ่มต่าง ๆ มีความรู้ความเข้าใจในประชาธิปไตยดีขึ้น เมื่อได้รับสิทธิทาง
 การเมืองจึงสามารถใช้สิทธินี้โดยไม่เป็นอันตรายต่อเสถียรภาพและความมั่นคงของประชา-
 ธิปไตย¹ ดังจะเห็นได้จากประเทศไทยหลังจากมีการเปลี่ยนแปลงการปกครอง เมื่อปี 2475
 จนถึงปัจจุบัน เพียงระยะเวลา 47 ปีนี้ ต้องพบปัญหาเกี่ยวกับการปกครองเรื่อยมา และ
 ที่รุนแรงที่สุดในประวัติศาสตร์การเมืองของไทย คือ สภาพความวุ่นวายทางสังคมและการ
 เมืองก่อนและหลังเหตุการณ์วันที่ 14 ตุลาคม 2516 ซึ่งในระยะเวลาดังกล่าวประชาชน
 กลุ่มต่าง ๆ ได้ตระหนักถึงสิทธิและเสรีภาพตามระบอบประชาธิปไตยอย่างกว้างขวาง เช่น

¹ ประเสริฐ แยมกลิ่นฟุ้ง, "เงื่อนไขและกลไกของประชาธิปไตย," อ่างแล้ว,

ในเดือนสิงหาคม 2516 เพียงเดือนเดียวมีการหยุดงานและก่อการประท้วงถึง 64 ราย เนื่องจากสาเหตุนายจ้างเอาเปรียบ, การไม่ให้ความเป็นธรรม, ถูกเหยียดหยามความเป็นมนุษย์, ค่าครองชีพสูงขึ้น, ปัญหาการว่างงานและปัญหาเงินเฟ้อ เป็นต้น

ปัญหาการนำระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยมาใช้ในประเทศไทย ก็มีลักษณะเหมือนสังคมตะวันตกในระยะแรก ๆ ยิ่งในสังคมที่กำลังพัฒนาและเปลี่ยนแปลงทั้งการเมือง, สังคม และเศรษฐกิจ อย่างประเทศไทยในปัจจุบัน โดยเฉพาะปัญหาที่ต้องเผชิญกับด้านเศรษฐกิจ เช่น ปัญหาการว่างงาน, ปัญหาเงินเฟ้อ, ปัญหาการเรียกร้องค่าจ้างเพิ่มขึ้นทั้งข้าราชการและภาคเอกชน ทั้งนี้ ปัญหาการประท้วง, การเดินขบวน หรือนัดหยุดงานจึงถือเป็นเรื่องธรรมดาในสังคมแบบประชาธิปไตย ทั้งนี้เพราะเหตุการณ์ต่าง ๆ เหล่านี้จะมีผลต่อการทดสอบระบอบประชาธิปไตยว่าจะไปรอดหรือไม่ในฐานะที่ทำให้ความขัดแย้งและความกดดันต่าง ๆ ในสังคมมีมากขึ้น ระบอบประชาธิปไตยในฐานะเป็นกลไกแก้ปัญหาคความขัดแย้งและประสานประโยชน์ระหว่างคนกลุ่มต่าง ๆ ในสังคมต้องรับภาระต่าง ๆ มากขึ้น และภาระกิจสำคัญของประชาธิปไตยก็คือ ทำให้คนทุกกลุ่มเห็นความจำเป็นในเรื่องนี้ และคิดในกรณีที่รัฐจำเป็นต้องใช้อำนาจเข้าบังคับและดูแลไม่ให้ฝ่ายเสียผลประโยชน์ทำการต่อต้านหรือคิดทำลายประชาธิปไตย และรัฐบาลต้องพยายามให้คนทุกกลุ่มเข้าใจและยึดหลักการของประชาธิปไตยในการต่อสู้เพื่อรักษามลประโยชน์ของตนเอง และต้องระมัดระวังการกระทำของรัฐบาลเองไม่ให้ละเมิดหลักการของประชาธิปไตย

จากการศึกษาตามตารางที่ 33 ปรากฏว่านิสิตส่วนใหญ่ร้อยละ 40.2 มีความเข้าใจและไม่เข้าใจเลयर้อยละ 10.6 เมื่อเปรียบเทียบระหว่างเพศชายและเพศหญิงพบว่ามีความแตกต่างกัน คือ เพศชายเข้าใจมากกว่าเพศหญิง เพศชายร้อยละ 43.6 เพศหญิงร้อยละ 34.9

เมื่อนำปัจจัยเรื่องระดับภูมิหลังทางสังคมเศรษฐกิจของครอบครัวมาเป็นตัวควบคุม พบว่ามีความแตกต่างกันเพียงเล็กน้อย คือ นิสิตที่มีระดับภูมิหลังครอบครัวปานกลางร้อยละ 39.2 ระดับค่อนข้างต่ำ ร้อยละ 41.9

ตารางที่ 33

ความเข้าใจเกี่ยวกับสิทธิและเสรีภาพตามระบบประชาธิปไตย
จำแนกตามเพศและระดับภูมิภาคหลังทางสังคม เศรษฐกิจของครอบครัวในเขต

ความเข้าใจเกี่ยวกับสิทธิและเสรีภาพ ตามระบบประชาธิปไตย	เพศ		ภูมิภาคหลังครอบครัว		รวม
	ชาย	หญิง	ระดับปานกลาง	ระดับค่อนข้างต่ำ	
ในระบบประชาธิปไตย การเดิน ขบวนหรือการก่อการประท้วงเป็น สิ่งธรรมดา ควรได้รับการสนับสนุน					
เห็นด้วยอย่างยิ่ง	18.0 (24)	9.6 (8)	14.0 (19)	16.0 (15)	14.8 (32)
เห็นด้วย	43.6 (58)	34.9 (29)	39.2 (53)	41.9 (34)	40.2 (87)
ไม่เห็นด้วย	30.0 (40)	40.9 (34)	35.5 (48)	32.0 (26)	34.2 (74)
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	8.2 (11)	14.4 (12)	11.1 (15)	9.8 (8)	10.6 (23)
รวม	100 (133)	100 (83)	100 (135)	100 (81)	100 (216)

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยเจ้าหน้าที่ของรัฐควรมีอำนาจน้อย

ที่สุด การปกครองตามระบอบประชาธิปไตย ข้าราชการก็คือเครื่องมือที่สำคัญของรัฐบาลที่จะเป็นตัวเชื่อมระหว่างรัฐบาลกับประชาชนทั้งยังเป็นผู้นำเอานโยบายของรัฐบาลไปปฏิบัติ ทั้งนี้ นโยบายของรัฐบาลจะประสบความสำเร็จหรือล้มเหลวจึงขึ้นอยู่กับข้าราชการ ในประเทศไทยทั้งที่และบทบาทของข้าราชการต่อประชาธิปไตยมีความหมายสำหรับความมั่นคงและเสถียรภาพของระบอบ อาจกล่าวได้ว่ากลุ่มข้าราชการเป็นสถาบันหลักอย่างหนึ่งของสังคมไทยตั้งแต่อดีตมาแล้ว ข้าราชการเป็นผู้มีอำนาจในการปกครอง แม้แต่หลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 มาเป็นระบอบประชาธิปไตย แต่พนักงานการเมืองส่วนใหญ่ในระยะแรก ๆ ก็มีภูมิหลังเป็นข้าราชการประจำมาก่อนทั้งสิ้น จนอาจกล่าวได้ว่าสังคมไทยเป็นสังคมที่ปกครองโดยระบบราชการ (Bureaucracy Polity) ซึ่งในระบบนี้ผู้นำสูงสุดมาจากข้าราชการ และใช้อำนาจของข้าราชการในการปกครองประเทศ

อุปสรรคอย่างหนึ่งของการใช้ระบอบประชาธิปไตยในสังคมไทย ก็คือ ข้าราชการบางคนยังไม่มีจิตใจเป็นนักประชาธิปไตย หรือยังไม่เข้าใจหลักการและวิธีการของประชาธิปไตยเพียงพอ ในระบอบประชาธิปไตยอำนาจจะต้องมาจากประชาชนไม่ใช่มาจากระบบราชการ ข้าราชการประจำจะต้องไม่ใช่ตำแหน่งหน้าที่ของตนเพื่อแสวงหาอำนาจทางการเมือง และจะต้องทำงานเพื่อรับใช้ผลประโยชน์ของประชาชนอย่างแท้จริง ถึงแม้ว่าประชาธิปไตยทำให้สถานภาพและบทบาทของข้าราชการในสังคมเปลี่ยนแปลงไป ข้าราชการจะมีอำนาจและอิสระในการทำงานน้อยลง จะต้องคำนึงถึงมติมหาชนและความต้องการของประชาชนมากขึ้น จะต้องยอมให้ประชาชนตรวจสอบ ควบคุม และวิพากษ์วิจารณ์การทำงานของตน ตลอดจนจะต้องยอมรับข้อ เสนอแนะหรือข้อตำหนิจากประชาชนด้วย ซึ่งการเปลี่ยนแปลงเช่นนี้อาจจะขัดกับคุณค่าและความคิดของข้าราชการเอง เกี่ยวกับสถานภาพและบทบาทของตนในสังคม และอาจจะเสียดทานการแสวงหาผลประโยชน์ส่วนตัวที่ข้าราชการบางคนเคยกระทำมา ด้วยเหตุนี้เองจึงไม่น่าประหลาดใจที่ข้าราชการประจำบางคนมีความคิดและหาที่ในทาง เป็นปฏิปักษ์ต่อประชาธิปไตย ความชอบธรรมของประชาธิปไตยมีน้อยมาก

สำหรับข้าราชการเหล่านี้¹

จากการศึกษาตามตารางที่ 34 ปรากฏว่า นิสิตส่วนใหญ่ร้อยละ 38.4 มีความเข้าใจและร้อยละ 2.7 ไม่เข้าใจเลย จากการเปรียบเทียบระหว่างเพศชายกับเพศหญิงพบว่ามีความแตกต่างกัน คือ เพศชายเข้าใจในประเด็นนี้มากกว่าเพศหญิง กล่าวคือเพศชายร้อยละ 41.3 เพศหญิงร้อยละ 33.7

เมื่อนำปัจจัยเรื่องระดับภูมิหลังของครอบครัวนิสิตมาเป็นตัวควบคุม พบว่ามีความแตกต่างกัน คือ นิสิตระดับภูมิหลังค่อนข้างต่ำมีความเข้าใจในประเด็นนี้มากกว่า นิสิตระดับภูมิหลังครอบครัวปานกลาง กล่าวคือ นิสิตระดับภูมิหลังครอบครัวค่อนข้างต่ำร้อยละ 45.6 ระดับปานกลางร้อยละ 34

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

¹ประเสริฐ แยมกลิ่นฟูง, "เงื่อนไขและกลไกของประชาธิปไตย," เรื่องเดิม, หน้า 24-25.

ตารางที่ 34

ความเข้าใจเกี่ยวกับสิทธิและหน้าที่ของข้าราชการตามระบอบประชาธิปไตย
จำแนกตามเพศและระดับภูมิหลังทางสังคมเศรษฐกิจของครอบครัวนิสิต

ความเข้าใจเกี่ยวกับสิทธิและ หน้าที่ตามระบอบประชาธิปไตย	เพศ		ภูมิหลังครอบครัว		รวม
	ชาย	หญิง	ระดับปานกลาง	ระดับค่อนข้างต่ำ	
ในการปกครองตามระบอบประ- ชาธิปไตย เจ้าหน้าที่ของรัฐ ควรมีอำนาจเด็ดขาด					
เห็นด้วยอย่างยิ่ง	24.0 (32)	22.8 (19)	22.2 (30)	25.9 (21)	23.6 (51)
เห็นด้วย	41.3 (55)	33.7 (28)	34.0 (46)	45.6 (37)	38.4 (83)
ไม่เห็นด้วย	31.5 (42)	40.9 (34)	41.1 (56)	24.6 (20)	35.1 (76)
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	3.0 (4)	2.4 (2)	2.2 (3)	3.7 (3)	2.7 (6)
รวม	100 (133)	100 (83)	100 (135)	100 (81)	100 (216)

ผลจากการวิเคราะห์ความเข้าใจการเมืองของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม ครั้งนี้ นิสิตทั้งเพศชายและเพศหญิงมีความเข้าใจการเมืองในประเด็นต่าง ๆ สรุปได้ดังนี้ คือ

ความเข้าใจเกี่ยวกับพรรคการเมือง

ประเด็นที่เกี่ยวกับการมีพรรคที่เข้มแข็งอย่างยิ่งในระบบประชาธิปไตยพบว่า นิสิตส่วนใหญ่เข้าใจในประเด็นนี้อย่างมาก และเพศชายมากกว่าเพศหญิง บัจจุบันที่เกี่ยวกับระดับภูมิหลังของครอบครัวนิสิตนั้น ระดับปานกลางเข้าใจมากกว่าระดับค่อนข้างต่ำ

ประเด็นที่เกี่ยวกับการปกครองตามระบอบประชาธิปไตย เสียงส่วนมากยอมถูกต้องเสมอ พบว่านิสิตส่วนใหญ่เข้าใจในประเด็นนี้ เพศชายและเพศหญิงมีความเข้าใจที่ไม่แตกต่างกัน ส่วนบัจจุบันเกี่ยวกับระดับภูมิหลังของครอบครัวนิสิตนั้น พบว่านิสิตที่มีภูมิหลังครอบครัวระดับปานกลางเข้าใจในประเด็นนี้มากกว่านิสิตที่มีภูมิหลังครอบครัวระดับค่อนข้างต่ำ

ประเด็นที่เกี่ยวกับผู้สมัครรับเลือกตั้งจำเป็นต้องสังกัดพรรค พบว่านิสิตส่วนใหญ่มีความเข้าใจอย่างมาก และเพศชายเข้าใจมากกว่าเพศหญิง ส่วนบัจจุบันที่เกี่ยวกับระดับภูมิหลังของครอบครัวนิสิตนั้น พบว่านิสิตที่มีภูมิหลังครอบครัวระดับค่อนข้างต่ำ เข้าใจในประเด็นนี้มากกว่านิสิตที่มีภูมิหลังครอบครัวระดับปานกลาง

ประเด็นที่เกี่ยวกับการมีพรรคการเมืองหลายพรรค นำมาซึ่งความอ่อนแอของระบอบประชาธิปไตยพบว่านิสิตส่วนใหญ่มีความเข้าใจอย่างมาก และเพศชายเข้าใจมากกว่าเพศหญิง ส่วนบัจจุบันที่เกี่ยวกับระดับภูมิหลังของครอบครัวนิสิต พบว่านิสิตที่มีภูมิหลังครอบครัวระดับปานกลาง เข้าใจในประเด็นนี้มากกว่านิสิตที่มีภูมิหลังครอบครัวระดับค่อนข้างต่ำ

ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตย

ประเด็นที่เกี่ยวกับในระบอบประชาธิปไตยให้ประชาชนมีรายได้เท่าเทียมกันเป็นหลักสำคัญ พบว่าส่วนใหญ่มีความเข้าใจและเพศชายกับเพศหญิงไม่มีความแตกต่าง

กัน ส่วนปัจจัยที่เกี่ยวกับระดับภูมิหลังของครอบครัวนิสิต พบว่าไม่มีความแตกต่างกัน

ประเด็นที่เกี่ยวกับในระบบประชาสัมพันธ์ไทย การเคารพโดยใช้ระบบอาวุโส ไม่มีความจำเป็น พบว่านิสิตส่วนใหญ่มีความเข้าใจเพียงเล็กน้อยและเพศชายกับเพศหญิง ไม่มีความแตกต่างกัน ส่วนปัจจัยที่เกี่ยวกับระดับภูมิหลังของครอบครัวนิสิต พบว่าไม่มีความแตกต่างกัน

ประเด็นที่เกี่ยวกับในการอบรมเลี้ยงดูเด็ก คุณธรรมที่สำคัญที่สุดคือ อบรมให้เคารพเชื่อฟังผู้ใหญ่ พบว่านิสิตส่วนใหญ่มีความเข้าใจ และเพศชายกับเพศหญิงไม่มีความแตกต่างกัน ส่วนปัจจัยที่เกี่ยวกับระดับภูมิหลังครอบครัวนิสิตพบว่าป็นิสิตที่มีภูมิหลังระดับปานกลาง เข้าใจมากกว่านิสิตที่มีภูมิหลังระดับค่อนข้างต่ำ

ความเข้าใจเกี่ยวกับสิทธิและหน้าที่ของบุคคลตามระบอบประชาธิปไตย

ประเด็นที่เกี่ยวกับในระบบประชาธิปไตยผู้แทนราษฎรควรมีอำนาจมากที่สุด ในทางการเมือง พบว่านิสิตส่วนใหญ่มีความเข้าใจและเพศชายเข้าใจมากกว่าเพศหญิง ส่วนปัจจัยที่เกี่ยวกับระดับภูมิหลังของครอบครัวนิสิต พบว่านิสิตที่มีภูมิหลังครอบครัวระดับค่อนข้างต่ำ เข้าใจในประเด็นนี้มากกว่านิสิตที่มีภูมิหลังครอบครัวระดับปานกลาง

ประเด็นที่เกี่ยวกับในระบบประชาธิปไตยการเดินขบวนหรือการก่อการประท้วงเป็นสิ่งธรรมดาควรได้รับการสนับสนุนพบว่า นิสิตส่วนใหญ่มีความเข้าใจ และเพศชายเข้าใจในประเด็นนี้มากกว่าเพศหญิง ส่วนปัจจัยที่เกี่ยวกับระดับภูมิหลังของครอบครัวนิสิต พบว่านิสิตที่มีระดับภูมิหลังครอบครัวปานกลาง เข้าใจในประเด็นนี้ต่ำกว่านิสิตที่มีภูมิหลังครอบครัวค่อนข้างต่ำเพียงเล็กน้อย

ประเด็นที่เกี่ยวกับในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตย เจ้าหน้าที่ของรัฐ มีอำนาจน้อยที่สุด พบว่านิสิตส่วนใหญ่มีความเข้าใจและเพศชายเข้าใจในประเด็นนี้มากกว่าเพศหญิง ส่วนปัจจัยที่เกี่ยวกับระดับภูมิหลังของครอบครัวนิสิต พบว่านิสิตที่มีภูมิหลังของครอบครัวระดับค่อนข้างต่ำ เข้าใจในประเด็นนี้มากกว่านิสิตที่มีภูมิหลังของครอบครัวระดับปานกลาง